

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende gefluoreerde broeikasgassen, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 517/2014

(COM(2022) 150 final — 2022/0099 (COD))

(2022/C 365/08)

Rapporteur: **Kęstutis KUPŠYS**

Raadpleging	Europees Parlement, 5.5.2022 Raad, 10.5.2022
Rechtsgrond	Artikel 192, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Bevoegde afdeling	Landbouw, Plattelandsontwikkeling en Milieu
Goedkeuring door de afdeling	31.5.2022
Goedkeuring door de voltallige vergadering	15.6.2022
Zitting nr.	570
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	140/1/6

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1 De herziening van de F-gasverordening (Verordening (EU) nr. 517/2014)⁽¹⁾, voorgesteld door de Commissie op 5 april 2022⁽²⁾, is een stap in de goede richting. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) ziet ruimte voor meer ambitie, om te vermijden dat Europese bedrijven en huishoudens de komende decennia worden opgezadeld met een voorraad apparatuur die schadelijk is voor het klimaat, en om het wereldwijde leiderschap van de EU op het gebied van klimaatmaatregelen te behouden door de beste groene technologische oplossingen te kiezen.

1.2 Veel fluorkoolwaterstoffen (HFK's) hebben een aanzienlijk aardopwarmingsvermogen (global warming potential, hierna: GWP). Een verbetering van het huidige Commissievoorstel biedt dus een extra mogelijkheid om de directe gevolgen voor het klimaat aanzienlijk te verminderen door het gebruik van HFK's met een hoog GWP te vermijden, en rechtstreeks over te stappen op F-gasvrije alternatieven met een laag GWP.

1.3 Voor warmtepompen, airconditioners, koelers en koeltoepassingen zijn alternatieven met natuurlijke koelmiddelen met een laag GWP beschikbaar. Het EESC is voorstander van een verbod na 2030 op alle koelmiddelen met een GWP > 5 voor deze apparaten. Volgens het Comité geeft een sectoraal verbod een duidelijk signaal aan de markt, is het administratief gemakkelijk uit te voeren en is de kans op ontduiking gering.

1.4 Het Comité beveelt ten eerste aan om de ambitie in REPowerEU⁽³⁾ te combineren met de geleidelijke eliminatie van F-gassen, waarbij wordt gestreefd naar koelmiddelen met een zo laag mogelijk GWP, met name op het gebied van warmtepompen. De vrees voor marktknelpunten in de sector is volgens het EESC ongegrond, omdat de productiecapaciteit van de industrie, die grotendeels op natuurlijke koelmiddelen zal zijn gebaseerd, zal toenemen. De EU heeft een uitgelezen kans om bij het vaststellen van mondiale groene normen hier het goede voorbeeld te geven.

1.5 Verwacht werd dat een quotaregeling het gebruik van gassen met een hoog GWP zou ontmoedigen, maar dit heeft niet voldoende bijgedragen tot een verandering van de markt. Het is duidelijk dat de illegale handel in deze gassen is toegenomen om aan de aanhoudende marktvrage te voldoen. Het Comité pleit voor een mechanisme om de inkomsten uit de quotumverkoop te verhogen. Deze inkomsten kunnen worden bestemd om de douanecontroles in de lidstaten uit te breiden, de invoering van alternatieven met een laag GWP te bevorderen en om installateurs van de betrokken apparatuur voldoende opleiding te bieden.

⁽¹⁾ Verordening (EU) nr. 517/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende gefluoreerde broeikasgassen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 842/2006 (PB L 150 van 20.5.2014, blz. 195).

⁽²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=COM:2022:150:FIN>

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=COM:2022:108:FIN>

1.6 Het aanpakken van opleidingsbehoeften op het gebied van alternatieven voor HFK's is van cruciaal belang. Geschoolde technici en kwalificatie-, certificerings- en registratieregelingen zijn essentieel voor de bevordering van natuurlijke koelmiddelen met een laag GWP.

2. Algemene opmerkingen

Inleiding

2.1 Gefluoreerde gasen zijn belangrijke broeikasgasen (BKG). HFK-emissies zouden zonder regelgeving kunnen leiden tot een stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde met 0,35-0,5 °C tegen 2100. Het vermijden van deze emissies zou een aanzienlijke invloed hebben op de beperking van de opwarming van de aarde. Gezien de korte termijn (2050) zou een vermindering van de HFK-emissies uiterst doeltreffend zijn om de klimaatcrisis te bestrijden ⁽⁴⁾.

2.2 Veel HFK's hebben een groot aardopwarmingsvermogen (GWP). Trifluormethaan (HFK-23) is de krachtigste bekende HFK met een GWP van 14 600, d.w.z. één kilogram HFK-23 verwarmt de planeet evenveel als bijna 15 ton CO₂. De concentratie HFK-23 in de atmosfeer stijgt in een alarmerend tempo: van 21 ppt in 2008 tot de huidige recordhoogte van 35 ppt ⁽⁵⁾.

2.3 Een ander vergelijkbaar gas — zwavelhexafluoride (SF₆), dat op grote schaal wordt gebruikt als isolatiegas in schakelapparatuur — wordt beschouwd als het schadelijkste F-gas, aangezien het een GWP van 25 200 heeft. Een doorsnee verwarmings- en koelapparaat dat in 2022 aan huishoudens in de EU wordt verkocht, kan F-gassen met een GWP van meer dan 700 bevatten, wat betekent dat de ongeveer 0,5 kg koelmiddel in het apparaat een CO₂-voetafdruk van 0,35 ton heeft.

2.4 In totaal zijn F-gassen goed voor ongeveer 2,5 % van alle broeikasgasemissies in de EU.

2.5 Ozonafbrekende stoffen (ODS) verzwakken de ozonlaag en veroorzaken opwarming van het klimaat. Sommige zijn vervangen door HFK's, die de ozonlaag niet verder afbreken, maar wél het klimaat opwarmen. Het EESC werkt momenteel aan een advies ⁽⁶⁾ over de ODS-verordening ⁽⁷⁾.

2.6 De F-gasverordening heeft tot doel de F-gasemissies te verminderen door onder meer het gebruik van HFK's in de EU geleidelijk terug te dringen. Ook in het kader van het Protocol van Montreal wordt wereldwijd gewerkt aan een geleidelijke vermindering van HFK's. Beide verordeningen — over ODS en F-gassen — moeten er gezamenlijk voor zorgen dat de Unie haar verplichtingen uit hoofde van het protocol nakomt.

2.7 De huidige F-gasverordening streeft ernaar de F-gasemissies van de EU tegen 2030 met twee derde te verminderen ten opzichte van het niveau van 2014. Conform de klimaatwet zal het nieuwe voorstel bijdragen tot een emissiereductie met ten minste 55 % tegen 2030, waardoor Europa tegen 2050 klimaatneutraal zal zijn, met name door middel van de volgende beleidsinitiatieven, zoals door de Commissie uiteengezet:

- grotere ambities gestand doen
- handhaving en uitvoering verbeteren
- uitgebreidere monitoring
- zorgen voor naleving van het Protocol van Montreal.

⁽⁴⁾ <https://acp.copernicus.org/articles/13/6083/2013/acp-13-6083-2013.pdf>

⁽⁵⁾ "ppt" betekent hier "parts per trillion", deeltjes per biljoen. Gegevens van Advanced Global Atmospheric Gases Experiment.

⁽⁶⁾ Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de ozonlaag afbrekende stoffen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1005/2009 (COM(2022) 151 final — 2022/100 (COD)) (zie bladzijde 50 van dit Publicatieblad).

⁽⁷⁾ Verordening (EG) nr. 1005/2009 betreffende de ozonlaag afbrekende stoffen (ODS-verordening) (PB L 286 van 31.10.2009, blz. 1).

F-gassen in het kader van de Green Deal

2.8 Het F-gasvoorstel schetst een ambitieuze uitbanning van HFK's en omvat een aantal nieuwe verboden voor op de markt verkrijgbare producten en apparatuur. Dit houdt in dat apparatuur en producten met F-gas met een hoog GWP geleidelijk van de markt zullen verdwijnen. Het Comité meent echter dat het van het grootste belang is te bevorderen dat rechtstreeks wordt overgestapt op F-gasvrije oplossingen met het laagste GWP en dat tussenoplossingen worden vermeden. De EU-markten tonen aan dat dit haalbaar is en de EU moet het goede voorbeeld geven.

2.9 De lat moet zonder meer hoger worden gelegd om te vermijden dat Europese bedrijven en huishoudens de komende decennia worden opgezadeld met een voorraad apparatuur die schadelijk is voor het klimaat. Het is ook belangrijk dat de EU wereldwijd de toon blijft aangeven op het gebied van klimaatmaatregelen door overal waar F-gassen worden gebruikt de beste, groene technologische oplossingen in te voeren.

2.10 De uitfasering van HFK's is een zeer kosteneffectieve manier om bij te dragen tot de klimaatdoelstellingen. Volgens het eindverslag van de evaluatie van maart 2022⁽⁸⁾ bedroegen de emissiereductiekosten gemiddeld ongeveer 6 euro per ton CO₂-equivalent.

2.11 Warmtepompen, airconditioners, koelers en koeltoepassingen zijn apparaten en systemen waarvoor alternatieven met (natuurlijke) koelmiddelen met een laag GWP beschikbaar zijn. Voor deze apparaten is het EESC voorstander van een verbod op koelmiddelen met F-gas na 2030 door een limiet van 5 GWP op te leggen. Volgens het Comité geven sectorale verboden een duidelijk signaal aan de markt, zijn zij administratief gemakkelijk uit te voeren en is de kans op ontduiking gering. Ad-hocvrijstellingen kunnen worden verleend indien HFK's technisch noodzakelijk worden geacht op basis van de bepalingen van artikel 16, lid 4.

2.12 Voor sommige toepassingen zijn al vervangingsmiddelen voor HFK op de markt, waaronder propaan (GWP 0,02) en ammoniak (GWP 0). Het Comité dringt erop aan dat meer middelen worden uitgetrokken voor onderzoek om deze GWP-vrije oplossingen te benutten.

2.13 Het enige duurzame beleid voor de EU zou een "groene koeling"-aanpak zijn, een combinatie van natuurlijke koelmiddelen met een ultralaag GWP (GWP < 5) en energie-efficiënte apparaten. Alle soorten F-gasmengsels, zelfs met een laag GWP, leveren problemen op bij de exploitatie, met name bij recycling en terugwinning, en maken onderhoud en service veel complexer. Daarom moeten zij worden vermeden.

2.14 Bestaande verwarmings- en koelsystemen moeten worden onderhouden met gebruikmaking van de huidige HFK's. Het actieplan REPowerEU, met als doel om tegen 2030 30 miljoen warmtepompen in Europa te installeren, heeft bij de belanghebbenden terecht tot ongerustheid geleid⁽⁹⁾. Volgens vertegenwoordigers van de industrie kunnen de voorgestelde nieuwe bepalingen in het kader van de F-gasverordening de hoognodige invoering van warmtepompen in Europa afremmen.

2.15 Volgens het Comité zal een vroegtijdig verbod op HFK's in nieuwe warmtepompapparatuur ervoor zorgen dat de introductie van warmtepompen niet in gevaar komt door een tekort aan HFK's voor het onderhoud van bestaande apparatuur. Het zal helpen voorkomen dat grote hoeveelheden HFK-banken worden geblokkeerd. HFK-banken vereisen maatregelen voor beheer en vernietiging; indien niet correct aangepakt, zal het weglekken van HFK's uit apparatuur aan het einde van hun levensduur een verwoestend effect hebben op het klimaat.

2.16 De marktvoorraad HFK's met een hoog GWP is levensgevaarlijk: koelmiddelen met een hoog GWP worden op grote schaal gebruikt voor het onderhoud van bestaande apparatuur ter regelmatige compensatie van de voortdurende emissies (het lekpercentage kan oplopen tot 15-20 % per jaar), wat dankzij de technologische vooruitgang vermeden zou kunnen worden.

2.17 Daarom dringt het Comité er met klem op aan om de ambitie van REPowerEU te combineren met de geleidelijke eliminatie van F-gassen, waarbij wordt gestreefd naar koelmiddelen met het laagst mogelijke GWP. Om het aantal warmtepompen in perspectief te plaatsen (30 miljoen geleidelijk in gebruik te nemen in zeven jaar), kan gebruik worden

⁽⁸⁾ Te raadplegen op: https://ec.europa.eu/clima/system/files/2022-04/f_gas_evaluation_report_en.pdf

⁽⁹⁾ <https://www.coolingpost.com/world-news/f-gas-quota-cuts-will-hit-heat-pump-ambitions/>

gemaakt van wereldwijde cijfers uit de evaluatie van het Internationaal Energieagentschap (IEA): in 2020 werden bijna 180 miljoen warmtepompen gebruikt voor verwarming, terwijl het wereldwijde aantal de afgelopen vijf jaar met bijna 10 % per jaar is toegenomen. In het "Net Zero Emissions by 2050"-scenario van het IEA zou het aantal geïnstalleerde warmtepompen tegen 2030 oplopen tot 600 miljoen. Het aandeel van de EU hierin strookt volledig met het aandeel van de huishoudens in de mondiale context.

2.18 Het EESC meent dat de vrees voor marktknelpunten in de sector ongegrond is, aangezien het voorgestelde traject voor het gebruik van warmtepompen in Europa grotendeels aansluit op de uitbreiding van de productiecapaciteit van de industrie, die gebaseerd zal zijn op koelmiddelen met een zeer laag GWP (met name de natuurlijke koelmiddelen). De EU heeft een uitgelezen kans om bij het vaststellen van mondiale groene normen hier het goede voorbeeld te geven.

2.19 In het licht van de hierboven beschreven factoren beveelt het EESC het volgende aan om het voorstel voor een herziening van de F-gasverordening te verbeteren:

- de uitfasering van HFK's uitbreiden, in aansluiting op het 1,5 °C-scenario van de Overeenkomst van Parijs;
- verbod op het gebruik van HFK-404A (met een GWP van 4 728) en andere HFK's met een hoog GWP;
- verlaging van de sectorale grenswaarden van 150 GWP tot het laagst mogelijke GWP voor elke technologie;
- bevordering van stimuleringsregelingen en overheidsopdrachten voor F-gasvrije alternatieven;
- ondersteuning van de lidstaten bij hun inspanningen om groenere oplossingen met een zeer laag GWP (en waar mogelijk F-gasvrij) te stimuleren.

Milieuzorgen

2.20 Bij de overstap op natuurlijke koelmiddelen met een ultralaag GWP of HFK's met een laag GWP moeten omzettingen in stoffen zoals hydrofluorolefinen worden vermeden vanwege hun afbraakproducten, zoals het schadelijke trifluorazijnzuur (TFA). TFA en andere poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) hebben de bijnaam "eeuwigduurende chemische stoffen", omdat zij niet uit het milieu kunnen worden verwijderd ⁽¹⁰⁾. Op basis van het voorzorgsbeginsel moet een duidelijk verband worden gelegd met de maatregelen die de Commissie voorstelt in haar actieplan om de verontreiniging tot nul terug te dringen ⁽¹¹⁾.

2.21 Bij de geleidelijke uitbanning van HFK's moet de nodige zorg worden besteed aan de stoffen die HFK's vervangen. Het EESC zou graag zien dat er geen nieuwe F-gasvervangers worden toegestaan die het probleem van het hoge GWP alleen maar vervangen door milieuproblemen. In plaats daarvan pleit het Comité ervoor dat men de verantwoordelijkheid op zich neemt om de overgang naar werkelijk klimaat- en milieuvriendelijke F-gasvrije natuurlijke alternatieven in goede banen te leiden. Verwijzen naar het Europese Reach-proces volstaat niet, omdat dat proces achterloopt en gevaarlijke F-gasvervangers niet tijdig zal verbieden.

Illegale handel

2.22 De illegale handel in HFK's is een groot probleem in de EU. Hoewel moeilijk te kwantificeren, is het duidelijk dat illegale handel in HFK's een aanzienlijke omvang heeft. Uit verschillende analyses blijkt dat de illegale invoer tot een derde van de legale EU-markt uitmaakte ⁽¹²⁾.

2.23 Verwacht werd dat een quotaregeling het gebruik van gassen met een hoog GWP zou ontmoedigen, maar dit heeft niet voldoende bijgedragen tot een verandering van de markt. Het is duidelijk dat de illegale handel in deze gassen is toegenomen om aan de aanhoudende marktvraag te voldoen. Deze dynamiek maakt het argument van het EESC voor een absoluut verbod op gassen met een hoog GWP alleen maar overtuigender.

⁽¹⁰⁾ Zie <https://www.umweltbundesamt.de/publikationen/persistent-degradation-products-of-halogenated>

⁽¹¹⁾ COM(2021) 400 final, "Traject naar een gezonde planeet voor iedereen — EU-actieplan om de verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul terug te dringen"

⁽¹²⁾ Zie het verslag van het Environmental Investigation Agency (2022) "Europe's most chilling crime — the illegal trade in HFC refrigerant gases", dat te vinden is op <https://eia-international.org/report/europes-most-chilling-crime/>. Een raming van de F-gassector is beschikbaar op https://www.fluorocarbons.org/wp-content/uploads/2020/09/EFCTC_Press-Release_EN-2.pdf

2.24 Helaas is in het voorstel onvoldoende rekening gehouden met de illegale handel in HFK's. Het EESC pleit voor transparantie en volledige traceerbaarheid van HFK's in de hele toeleveringsketen. Er zijn oplossingen voorgesteld met op QR-codes gebaseerde markeringen, die het Comité beschouwt als een kosteneffectieve manier om dit probleem aan te pakken.

2.25 Volgens het EESC moet de controle op de levering van HFK's ook op het gebied van de elektronische handel verder worden aangescherpt. Het Comité dringt aan op hetzij een verbod op de verkoop van F-gassen op onlinemarkten, hetzij de invoering van verplichte certificeringen voor ondernemingen die F-gassen in bulk online verkopen.

2.26 De strikte controle op alle in- en uitvoer van HFK's moet worden gehandhaafd, met inbegrip van gassen voor doeleinden die zijn vrijgesteld van de uitbanning (bv. voor gebruik als grondstof, vernietiging, wederuitvoer of andere vrijgestelde toepassingen). Ondernemingen moeten een geldige registratie in het F-gasportaal hebben om te voorkomen dat vrijgestelde gevallen worden gebruikt om illegale handel te vergemakkelijken. Het Comité waarschuwt dat de lijst van uitzonderingen in artikel 20, lid 4, een achterdeurtje in de vergunningsregeling creëert waar illegale handelaren zeker gebruik van zullen maken.

2.27 Om het optreden van de nationale douaneautoriteiten doeltreffender te maken, zou het Comité graag zien dat er richtsnoeren worden opgesteld voor de verwijdering van in beslag genomen producten, containers en apparatuur die illegaal in de EU zijn ingevoerd, en dat de lidstaten middelen krijgen toegewezen voor de vernietiging ervan, indien de lidstaten daarvoor kiezen.

2.28 De bestrijding van de illegale handel in en verwijdering van F-gassen moet worden afgestemd op de voorstellen in de richtlijn inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht⁽¹³⁾, waarmee wordt beoogd het milieu doeltreffender te beschermen door de lidstaten te verplichten strafrechtelijke maatregelen te nemen en door grensoverschrijdende samenwerking⁽¹⁴⁾ te bevorderen.

Quota en toewijzing van middelen

2.29 Duizenden nieuwkomers hebben quota toegewezen gekregen voor de invoer van HFK's in de EU. Veel van deze bedrijven hebben geen toegang tot infrastructuur in de EU om te voldoen aan de eisen van de verordening inzake terugwinning, recycling en regeneratie van de HFK's die zij invoeren.

2.30 Hoewel het EESC ingenomen is met de nieuwe voorwaarden voor het registreren en ontvangen van quota, meent het dat de toewijzingsvergoeding kan worden verhoogd om meer recht te doen aan de reële koolstofprijzen.

2.31 Het is duidelijk dat de quotumheffing van 3 EUR per ton CO₂-equivalent te laag is om voldoende inkomsten te genereren en het gebruik van HFK's te ontmoedigen met het oog op een snellere overschakeling op natuurlijke koelmiddelen.

2.32 Het EESC zou ook graag zien dat het gebruik van de financiële middelen uit de verkoop van quota opnieuw wordt bekeken.

2.33 Het Comité is ervan overtuigd dat deze inkomsten rechtstreeks voor de volgende doeleinden moeten worden gebruikt:

- stimuleren van het onderzoek naar alternatieven met een laag GWP, met name natuurlijke koelmiddelen;
- ondersteunen van de autoriteiten van de lidstaten bij het markttoezicht;
- opbouwen van vaardigheden en vergroten van het bewustzijn, met inbegrip van bewustmakingscampagnes voor eindgebruikers;
- ondersteuning van zowel nood- als tussentijdse opleidingen voor bestaande en toekomstige werknemers.

Opleiding

2.34 Het aanpakken van opleidingsbehoeften op het gebied van alternatieven voor HFK's is van cruciaal belang. Geschoolde technici en kwalificatie-, certificerings- en registratieregelingen zijn essentieel voor de bevordering van natuurlijke koelmiddelen met een laag GWP. Certificering is noodzakelijk voor alternatieven voor F-gassen, en niet alleen voor F-gassen alleen. Het EESC bepleit een verplicht onderdeel "competentie op het gebied van natuurlijke koelmiddelen" in de certificeringsprogramma's.

⁽¹³⁾ https://ec.europa.eu/info/files/proposal-directive-european-parliament-and-council-protection-environment-through-criminal-law-and-replacing-directive-2008-99-ec_nl

⁽¹⁴⁾ Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht en tot vervanging van Richtlijn 2008/99/EG (COM(2021) 851 final — 2021/0422 (COD)) (PB C 290 van 29.7.2022, blz. 143).

2.35 Opleiding en certificering zijn een kwestie van subsidiariteit en moeten aansluiten bij de bestaande nationale regelingen. In het voorstel krijgen de lidstaten een jaar de tijd om hun programma's aan te passen aan alternatieven, wat volgens sommige marktdeelnemers een tamelijk korte termijn is. Hoewel timing belangrijk is, is er ook behoefte aan duidelijke doelstellingen. Het EESC beveelt aan om nationale plannen met verplichtingen vast te stellen met duidelijke kernprestatie-indicatoren, bijv. 50 % opgeleide installateurs tegen 2025.

Mondiale reikwijdte

2.36 Bij de afstemming op het Protocol van Montreal moet er rekening mee worden gehouden dat de wijziging van Kigali op betrekkelijk korte termijn zal moeten worden aangescherpt om de mondiale streefcijfers voor broeikasgasneutraliteit te halen.

2.37 In dit verband geeft de EU wereldwijd belangrijke impulsen in de context van het Protocol van Montreal. Het voorstel voor de nieuwe Europese F-gasverordening wordt door alle spelers in de wereld op de voet gevolgd. De goedkeuring van de wijziging van Kigali was een zinvolle eerste stap in de juiste richting, maar er zijn snellere en ambitieuzere maatregelen nodig voor de geleidelijke vermindering van HFK's. De EU zou haar wereldwijde invloed via het zogenaamde "Brussel-effect" efficiënter kunnen aanwenden.

2.38 Het EESC acht het dan ook dringend noodzakelijk om in het kader van het Protocol van Montreal overleg te starten om vaart te zetten achter de wijziging van Kigali, waarbij ambitieuze voorstellen tot herziening van de F-gasverordening op EU-niveau als leidraad kunnen dienen, conform het 1,5 °C-scenario van de Overeenkomst van Parijs.

Transparantie en inclusie

2.39 Ofschoon de debatten over F-gassen van cruciaal belang zijn voor diverse belangrijke waardeketens, blijft de discussie over het beleid beperkt tot kringen van deskundigen. Er moet naar worden gestreefd deze discussie uit te breiden tot alle belanghebbenden, met een brede vertegenwoordiging van het maatschappelijk middenveld. De nieuwe verordening inzake F-gassen moet voorzien in een raadplegingsforum dat ten minste tweemaal per jaar wordt georganiseerd, op EU-niveau en in elke lidstaat.

Brussel, 15 juni 2022.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Christa SCHWENG